

Saxo Grammaticus

Danmarks krønike

oversat af
Fr. Winkel Horn

BOG 15:

Valdemar den Store

Kongen havde endnu ikke faaet tilstrækkelig Hævn over de Røvere, der havde taget, hvad hans var, og han besluttede derfor at foretage et nyt Tog til Venden. Nørrejderne lod han blive hjemme, men Sønderjderne skulde med. Disse blev overfaldne af saa voldsom en Storm, at den gjæve og gode Biskop Frederik af Slesvig, da han for fulde Sejl stævnedes frem i det forrygende Vejr, fik Roret revet af sit Skib og druknede med næsten alle sine Folk. Dette vakte stor Sorg paa hele Flaaden, saa meget mere, som man, skjønt det gik let nok med at finde Ligene af hans Folk, ikke kunde finde hans, hvor ivrig man end søgte efter det. Først Pinsedag drev det op paa Sjællands Kyst, og det hverken lugtede ilde eller saa' fælt ud, thi det var slet ikke gaaet i Forraadnelse, hvilket jeg skulde tro var et guddommeligt Vidnesbyrd om Mandens Hellighed, og ikke mindre Ære var det værd, at han forgjæves lod sig søge af sine Venner og just vilde forherlige den hellige Pinsedag, som han altid havde plejet at fejre som sin kjæreste Højtid, ved at lade sit Lig finde paa den. Absalon sørgede inderligt over ham, thi det var en Hjærtensven, han dér havde mistet.

Kongen mødte Flaaden ved Falster, sammenkaldte Høvdingerne og sagde, at han havde besluttet, at han ikke selv vilde gaa imod Fjendens store Stridsmagt med saa faa Folk, thi gjorde han det, kunde han vel nok indlægge sig størst Ære derved, men han kunde ogsaa faa den største Skam deraf. Han vilde derfor hellere betro Anførselen paa dette Togt til Absalon og sin Søn Knud, thi hvis de kom godt derfra, vilde der dog altid vindes nogen Hæder derved, og gik det galt, blev Skammen ikke saa stor. De var strax rede til at gjøre, som han bød, og efter at der var stødt saa stor en rygisk Flaade til dem, som der i Hast kunde skaffes til Veje, sejlede de ufortøvet til Ostrusna og anfaldt Fjenden med lige saa stor Dristighed som Hurtighed. Deres Angreb skete med saa stor Hemmelighed og kom saa uventet, at de overrumplede de fleste af de intet anende Vender i deres Huse og vilde have hærjet hele Egnen uden at møde nogen Modstand, hvis ikke nogle Klodrianer havde stukket Ild paa og derved røbet dem. Det hændte ved denne Lejlighed, at Jarimar, da to Vendere søgte at slippe bort i en Baad, dræbte den ene af dem med en Pil; den anden vilde hævne sin Stalbroder, men da han saa', at det var Rygboernes Fyrste, han havde for sig, kastede han skamfuld Pilen fra sig og flyede; saa stor Ærefygt nærer dette Folk for Mænd, der er højt paa Straa. Imidlertid løb Flaaden op ad Peene; Danskerne tog de Heste, de traf paa Engene, og sejlede op til

Volgast. Efter at have brudt Broen af og bortryddet alt, hvad der hindrede Sejladsen, kastede de Anker lige uden for Byens Mure, medens Byfolkene var ved at lave deres Blider i Stand, som endnu ikke var i Orden. Danskerne foretrak imidlertid at sejle videre frem for at indlade sig paa en kjedsommelig Belejring og førte Krigen saa spredt og uberegneligt, at de stadig gjækkede Fjenderne, saa de aldrig vidste, hvor de helst skulde belave sig paa at forsvare sig, de undgik nemlig de Steder, hvor de kunde vente at ville møde Venderne, og angreb dem, der var blottede for Forsvarere, og naar disse kom til, trak de sig med Flid tilbage og angreb andre Steder, der var uden Værn. Og for at der ingen Standsning skulde blive i deres Foretagender, lod de Fodfolkene ro om Natten og sove om Dagen, medens Rytterne sov om Natten og fejdede om Dagen. Da Bugislav og Kazimar skjønnede, at den Maade at angribe paa var der ikke noget at stille op imod med Vaabenmagt, at deres Land blev lagt øde, og at de ikke kunde faa Bugt med Danskerne, der var lige saa hurtige som modige, besluttede de sig til at købe sig Fred ved at tiltinge sig deres Venskab, hvis Vaaben de ikke kunde staa sig imod. De holdt da et Møde med dem og erkjendte dem for deres Overmænd, ja lod endogsaa, som om de ikke regnede den Skade, der var bleven tilføjet deres Land, for værd at tale om, og vilde drage bort til den store pommerske ørken og søge sig ny Bosteder dér. Da Niels Falstring hørte det, gav han sig til at le og sagde, at de kun daarligt sørgede for deres Fædrelands Tarv, naar de saaledes lod sig jage hid og did af deres Naboer og tvinge til at afstaa en Del af det til Danskerne og en anden til Polakkerne. Efter saaledes at være bleven mindede om, at de burde tænke paa, hvad der baadede deres Fædreland, lovede de Absalon, som den, der raadede for Togtet, hundrede Mark Sølv og Knud lige saa meget, hvorhos de Sendemænd, de havde taget til Fange, skulde sættes paa fri Fod og Kongen have to Tusind Mark Sølv i Erstatning for, hvad de havde røvet. Dette vilde Absalon ikke strax svare paa; han tog Høvidsmændene til Side og sagde, at de Vilkaar, Fjenden tilbød, vilde det være til Skade for Fædrelandet at tage imod, selv om man fandt Behag i dem, og at det var mere tjenligt end behageligt at forkaste dem. At skaffe Kongen Penge, Landsens Folk Fred og Fangerne Frigivelse kunde ganske vist se tiltalende nok ud, men om det var til Gavn, var et andet Spørgsmaal; derimod var der ingen Tvivl om, at det vilde være i højeste Grad fordelagtigt at forkaste dem og fortsætte Krigen. Vendernes Kræfter var allerede i den Grad medtagne, at de vilde blive nødte til at overgive sig, i Fald de ikke fik Fred. Han vilde nu overlade til sine Høvidsmænd at afgjøre, om der skulde være Krig eller Fred, for at det ikke skulde se ud, som om han dumdristig fulgte sit eget Hoved uden at ænse andres Mening. De svarede, at man burde vælge det, som Folk vilde synes bedst om, og denne sine Stalbrødres Mening maatte Absalon altsaa rette sig efter. Han bød da Esbern sejle i Forvejen og bringe Kongen Bud om de herlige Bedrifter, de havde øvet, thi han vidste jo, at han ventede i Spænding, og vilde ikke, at han skulde blive forskrækket, naar han saa hurtig og uventet vendte tilbage. Esbern blev imidlertid opholdt af Modvind ud for Hiddensø og fik ikke gunstig Vind, førend Absalon havde modtaget Gislerne og lettede Anker. For at komme forud for ham sejlede han saa hurtig, han paa nogen Maade kunde. Da Kongen, som just var paa Jagt, saa ham komme sejlede, alt hvad Aarerne kunde trække, forud for Flaaden, undrede han sig saare og troede, at den var bleven slaaet paa Flugt. Da han havde faaet at vide af Esbern, hvorledes det forholdt sig, forvandlede hans ugrundede Bekymring til overvættets Glæde, og han sagde, at Krig var

nyttigere end Fred. Han gjorde ogsaa i sin Glæde Gjæstebud for ham, og ved det gik det overmaade lystigt til. Dagen efter gav han Flaaden Hjemlov efter ikke blot at have prist Mandskabet i høje Toner, men ogsaa vist det den Ære at stede det til Kys.

Siden, medens Kongen opholdt sig i Jylland, faldt Knud og Karl med en mere hidsig end udsøgt Skare Folk ind i Halland for at hævne sig paa deres Fædreland for den Landflygtighed, de selv havde paadraget sig ved deres forbryderske Færd. De havde ventet, at Hallænderne vilde tage imod dem med aabne Arme, men de drev dem tilbage, og de vilde da hellere lade Livet end fly og stillede sig i Slagorden ved den Skov, der danner Grænseskjellet imellem Halland og Götland. Lykken var dem imod, og de maatte bøde haardt, fordi de bar Avindskjold imod deres Fædreland. Knud fik nemlig en Mængde Saar, faldt i Hænderne paa Bønderne og blev sat i det samme Fængsel, hvor Magnus sad, saa han kom til at dele Straf med den, hvis Forbrydelse han havde været medskyldig i. Karl blev dødelig saaret og naaede kun et lidet Stykke bort, før han udaandede sin stærke Sjæl under Træernes spæde Løv, og man maa vel prise ham lykkeligere, fordi han døde, end hans Broder, fordi han slap derfra med Livet. Valdemar lagde Beslag paa deres Gods i Henhold til Lovens Bestemmelse om, at en Fædrelandsforræder har forbrudt alt, hvad han ejer, og saaledes fik han uventet sin Velstand øget. Karls Lig blev senere fundet af Egnens Folk; det var da allerede gaaet i Forraadnelse og kunde saaledes være et Vidnesbyrd om, at man ikke bør vrage egne Kaar for at stræbe efter andres Højhed.

Hertug Henrik var imidlertid kommen i en farlig Krig med Kejseren, fordi han havde vægret sig ved at yde ham Hjælpetropper imod Italienerne. Da han skjønnede, at det oversteg hans Kræfter at klare saa vanskelig en Sag, sendte han det ene Bud efter det andet til Valdemar med Anmodning om at møde ham, og da Kongen føjede ham og kom, gik han helt over Broen, som han aldrig før havde villet gaa længere end til Midten af, og bad ham indstændig om Hjælp, idet han paa det mest indtrængende paaberaabte sig det svorne Forbund, der var imellem dem. Saaledes kan den haarde Nød kue Overmod og Stolthed bøjse sig for Ulykken. Kongen svarede, at han ikke havde sluttet noget Forbund, der forpligtede ham til sligt, men for det Venskabs Skyld, der fra gammel Tid af havde været imellem dem, vilde han alligevel hjælpe ham, hvis han vilde lægge sig hans Ord paa Sinde og handle efter dem. Henrik spurgte om, hvad han mente, og han sagde da, at naar det maatte anses for en vanskelig Sag at yppe Strid med den jordiske Kejser, var det endnu langt farligere at udæske Himlens Herre, eftersom han blot ved et Vink uden menneskelig Hjælp mægter at gjøre os dødelige lykkelige eller ulykkelige. Dersom Henrik, som alt længe havde fortørnet Gud ved at gjøre sig skyldig i Kirkeran, vilde forsones sig med ham ved at give fuld Erstatning for, hvad han havde røvet, vilde han kunne gjøre sig Haab om Sejr, hvis ikke, var det letsindigt af ham at indlade sig paa Krig; gjorde de det i Fællesskab, saa længe Gud var ham gram, vilde de begge blive besejrede af Fjenden, thi der var ingen Tvivl om, at enhver, der dristede sig til haardnakket at sætte sig op imod Guds Almagt, vilde faa at føle, at hans egen Magt kun var svag og skrøbelig. Han turde derfor ikke yde ham nogen Krigshjælp, med mindre han først sonede den Helligbrøde, han havde begaaet, og derved afværgede den Fare, der truede ham, thi han satte Guds frygt over Venskab. Hertil svarede Henrik, at han ganske vist havde aftvunget Bisperne en hel Del Gods under Navn af Len, men vilde han frivillig give det fra sig igjen, vilde

han blive stedt i den yderste Fattigdom; han satte heller ikke saa stor Pris paa de kronragede Skaldepander, at han godvillig vilde skille sig ved sin Velstand og agte deres Vrede mere end sin egen Ære. Han bad ham imidlertid om at fortie, at han havde afslaaet hans Anmodning, for at det ikke skulde rygtes blandt Folk, at han havde nægtet at hjælpe ham. Da Kongen var draget bort, lod Henrik over for sine Krigsfolk, som om han havde lovet ham Bistand, thi det var ham om at gjøre ved dette Haab at styrke deres Mod, ellers var han bange for, at de skulde gaa over til Kejseren.

Da Danskerne var paa Vejen hjem, skete der et vidunderligt Jertegn, som man aldrig før havde set Mage til. Der stimlede nemlig i Løbet af én Nat en uendelig Mængde Mus sammen langvejs fra hele Landet, og ynkelig pibende sprang de af sig selv i Slien og druknede. Om Morgenen saa' man Ligene af dem, som Vinden havde kastet op paa Land, ligge spredte over hele Strandbredden, og det er ikke let at sige, om dette mest var til Forbavselse eller til Nytte for Landsens Folk. Samme Nat blev Absalons Klæder, medens han laa og sov, gnavede itu af nogle Spidsmus, hvilket var et sikkert Forvarsel om de Gjenvordigheder, der forestod ham.

Da han var kommen tilbage til Sjælland, blev det meldt ham, at der var udbrudt Uroligheder i Skaane, at Almuen var kommen paa Kant med Stormændene, og at den offentlig havde sammenrottet sig imod de kongelige Fogeder og angrebet dem. En af de fornemste Lensmænd ved Navn Aage havde den paa Lundeting i sin Ubesindighed faret saa voldsomt og forsmædelig frem imod, at han vilde være bleven revet i Stykker, hvis han ikke var flygtet ind i St. Laurentii Kirke. Denne Brand, som den oprørske Mængde i sit Raseri havde tændt, kunde ingen andre end Absalon slukke, og det vilde være lettere for ham at gjøre det, medens Oprøret endnu var i sin Begyndelse, end naar det havde faaet Tid til at brede sig. Han maatte derfor endelig skyndsomst komme over til Skaane, hvis han vilde tage sig af Kongens Sager dér, som det stod saare ilde til med. Han raadførte sig med Sune og Esbern, men de raadede ham saa stærkt, som de paa nogen Maade kunde, fra at inklade sig paa den Rejse, thi de vidste, sagde de, at det i Virkeligheden var Stormændene, der hemmelig havde sammenrottet sig for at ophidse Almuen, og at deres eneste Maal var at komme ham til Livs. Da de skaanske Sendemænd imidlertid blev ved at forsikre, at det var umuligt at skabe Ro i Landet, med mindre han kom derover, svarede han, at saa skulde han komme, det fik saa gaa, som det vilde; han vilde, om saa skulde være, ofre Kongen sit Liv, i Fald det gjordes nødt, til Tak for alt det gode, han havde gjort ham. Han skikkede altsaa Folk forud, som skulde stævne de skaanske Stormænd til Tinge i Lund, og lovede, at han selv skulde komme strax efter. Han tøvede da heller ikke med at begive sig over til Skaane for opfyldt af Forfædrenes Aand at stille sig imod Almuens Raseri og stemme imod det af al sin Magt. Almuen, i hvis Sind Oprørsbølgerne gik højt, kærede med voldsomme Ord over den Uret, den led, og da Thord begyndte at holde en Tale til den, nødte den ham ved stadig Piben og truende Tilraab til at holde op. Ogsaa de andre af Kongens Tilhængere, der vilde have Ordet, nægtede den det, kun Absalon fandt den sig i at høre paa i nogenlunde Ro. Da han imidlertid mærkede, at den ufornuftige Mængde blev ved med Raaben og Skjælden og ikke taalmodig hørte paa hans forstandige Formaninger, ansaa han det for hensigtsmæssigt at dele den og bød, at den skulde fordele sig i tre Herredsting, hvorhos han lovede at raade Bod paa al Uret, der var øvet af Stormændene. Thord satte han haardt i Rette, fordi han med løgnagtig Tale havde lokket

ham over til et Oprør, som der næppe var nogen Mulighed for at dæmpe, men Thord svarede, at den ophidsede Almues Vildskab hidrørte fra Drukkenskab, og til Bevis herfor anførte han, at nogle sad og snorkede paa Tinge; man burde derfor ikke holde Ting med dem i Byen, men ude paa Landet, for at disse fordrukne Mennesker ikke skulde faa nogen Lejlighed til at drikke sig fulde.

Absalon holdt nu først Ting med Sydskaaningerne. Han bød ved denne Lejlighed den kongelige Herredshøvding Peder Evarssøn tage Sæde ved Siden af sig, thi Mængden overøste ham med Beskyldninger, som mere skrev sig fra Avind, end de i Virkeligheden havde noget at støtte sig paa; ved saaledes at hædre sin gode Ven ved at give ham Plads ved sin Side sørgede han for, at der ingen Overlast tilføjedes ham. Dagen efter gik med at komme til Bunds i de forelagte Kæremaal, og med den største Retfærdighed afsagde han sin Kjendelse over alle de fremførte Klager, og efter at han havde dømt i Sagerne efter Lands Lov og Ret, kunde Almuen ikke andet end være fornøjet og takke ham derfor.

Da han brød op derfra, blev det meldt ham af en skaansk Krigsmand, at Budstikken gik om imellem Almuen for at hidse den til Oprør og stævne den til et Møde om fire Dage ved Hvidkilde. Skjønt han havde de mægtigste skaanske Stormænd hos sig, sendte han for ikke at savne nogen af dem, han ønskede at raadføre sig med, ogsaa Bud efter Thord og fortalte ham det Rygte, der nys var kommet ham for øre om Bondeoprøret. Thord søgte nu vel at betage ham al Mistanke i saa Henseende og svække hans Tro paa Rygtet; der var slet ingen Grund til at frygte for sligt, sagde han, men de andre raadete til at tage sig vel i Vare for Almuens Magt og Vold. Da Meningerne angaaende denne vanskelige Sag saaledes var forskjellige, blev han selv tvivlraadig og begav sig ud paa Søfdøen for nærmere at undersøge Forholdene. Dér fik han større Vished om, at det var, som der var blevet sagt ham, at Almuen var helt rasende, og da det ikke tyktes ham, at han selv uden Fare kunde træde frem for den, sendte han nogle hen til Tinget for at stille den tilfreds ved at love den alt, hvad den med Billighed kunde forlange. Da disse imidlertid mærkede, at alt var i Oprør som Følge af Almuens vilde Raseri, og at den i sin frække Dumdristighed overøste Stormændene med grove og utilbørlige Ord, tav de stille med, hvad der var blevet dem paalagt, og opflammede derved yderligere Oprørerne, idet de tog mere Hensyn til dissers Raseri end til det Hverv, der var blevet overdraget dem. Om de gjorde det af Frygt eller af Troløshed, faar staa hen. En af dem ved Navn Peder Lange, en ren Kæmpe at se til, sagde, da han omsider med Nød og næppe fik skaffet sig ørenlyd, at skjønt han stod i Absalons Tjeneste, var hans Ærbødighed for ham dog ikke saa stor, at han gav den Fortrinet for, hvad han skyldte sine Medborgere; Folkets Majestæt gik for ham forud for Hensynet til Ærkebispens, og han skyldte Fædrelandet større Kjærlighed end nogen enkelt Mand; han var rede til at staa Last og Brast med Almuen i alt, hvad den tog sig for, og vilde ikke betænke sig paa med Sværd i Haand at forsvare dens Frihed, der nu saa at sige havde lidt Skibbrud og var ved at gaa til Grunde. Hertil svarede en af Almuen, at den blot blev holdt for Nar, og at Absalon og Stormændene, som plejede at udsuge Menigmand, med fuldt Overlæg holdt sig borte fra Tinget, og det gav alle ham med Raaben og Skrigen Ret i, hvorpaa hele Hoben brød op med stort Bulder og Gny og fuldt væbnet steg til Hest for at angribe Absalons Gaard. Lidet tænkte de paa, hvor tit de havde nydt godt af hans Gavmildhed i det Hus, de nu vilde angribe. For at melde Absalon dette

begav de yngste af Sendemændene sig nu hurtig af Sted til Søfdø, idet de snildelig undgik Pilene, der haglede ned over dem fra alle Sider. Absalons Krigsfolk blev saare forfærdede, da de fik Nys om, hvorledes Sagerne stod, og saa' sig om efter Midler til at forsvare sig med; nogle drev Hestene sammen, der gik løse paa Engene, andre samlede alle de Vogne, de kunde faa fat paa, og spærrede med dem Vadestedet over til øen, som Absalon senere lod befæste med en Teglstensmur, atter andre sankede Kastesten. De ældre raadede til, at man enten skulde belave sig paa en Belejring eller efter at have gjort det af med de første, der angreb dem, drage bort, inden den store Bondehær kom, som de ikke kunde staa sig imod. Absalon sagde imidlertid, at intet af disse Raad kunde han gaa ind paa, thi til at udholde en Belejring havde han ikke Levnedsmidler nok, og desuden maatte han ikke glemme, at han mere burde være en Fader for disse Mennesker end en Røver. Han var kommen for at stifte Fred, og den vilde han ikke besmitte med Menneskeblod; han vilde optræde som en from Hyrde og ikke som en grum Drabsmand. Han foretrak derfor, at de første, der angreb, blev adspalttede, uden at der tilføjedes dem nogen Fortræd eller anrettedes nogen Blodsudgydelse; det vilde være dem en let Sag at jage dem paa Flugt, da de ikke havde nogen ordentlig Ledelse at stole paa. Han forbød derpaa sine Krigsfolk at tilføje nogen af Folkehoben nogen Overlast, og den første Skare, der kom og satte sig fast paa en nærliggende Høj, gik han imod med Korset foran sig, hvorpaa den flyede ind i den nærmeste Skov. Hovedmanden for Oprøret blev fangen, men Krigsfolkene mindedes, hvad Absalon havde paalagt dem, og nøjedes med at tage Vaabnene fra ham, trække Klæderne af ham og prygle ham igjennem. En af Krigsfolkene var saa uheldig, at hans Hest løb løbsk og rendte midt ind imellem Fjendernes tætteste Skare med ham og, uden at hans Stalbrødre vidste det mindste deraf, blev han dræbt i en Mose af Mængden, der stimlede sammen om ham. Saaledes lod Absalon sig nøje med at gjøre Bøndernes Angreb til Skamme, og da ingen Fjender længer truede ham, begav han sig uhindret tilbage til Lund, medens Bønderne lod deres Harme gaa ud over øen ved at plyndre den paa det grummeste. Ærkebispens valgte saaledes, højsindet, som han var, den lempeligste og derfor ogsaa den sikreste Udvej, idet han foretrak Mildhed for Grumhed, og ved at skaane sin Hjord indlagde han sig større Ære og lagde større Dyd for Dagen, end om han havde hævnnet sig for de Krænkelser, der var blevet tilføjet ham; thi jo mere han afholdt sig fra at gjøre Brug af Sværdet, des mere fortjente han at prises for sin Fromhed. Da omsider de kom, som han havde udsendt for at berolige Almuen, beklagede han sig over, at han i sin Troskyldighed var bleven stedt i en saadan Fare paa Grund af den Tale, de havde ført, og spurgte dem, hvorfor de ved at røgte hans Ærind saa forsømmeligt havde beredt ham saadanne Vanskeligheder, som han ikke kunde forudse og aldeles ikke var belavet paa. De svarede, at de slet ikke havde tænkt sig, at det vilde gaa saaledes, og tilstod, at de havde baaret sig galt ad, og han bød dem da overveje, hvad der nu skulde gøres, og ved et godt Raad bøde paa deres forrige Forseelse. De svarede, at de hverken havde Vaaben eller Mandskab og maatte drage hjem for at skaffe sig begge Dele, saa skulde de komme igjen næste Dag; han selv burde skjule sig saa længe, sagde de, der var ingen Skam i, at han gav efter for Forholdenes Magt. Om de sagde dette af Ondskab, eller fordi de ikke vidste bedre Raad, vil jeg overlade til dem at dømme om, som ikke skyr den Ulejlighed at læse, hvorledes de senere bar sig ad. Absalon svarede, at saa var det dog hæderligere for ham at trække sig

tilbage til sin Borg paa Sjælland, han var ikke vant til at krybe i Skjul. Noget saa forsmædeligt vilde han ikke indlade sig paa, og han sejlede derfor bort paa et Skib, Thord skaffede ham; han holdt nemlig for, at for en Mand, der vidste med sig selv, at han ved sine store Bedrifter havde vundet sig et straalende Ry, sømmede det sig ilde at krybe i et Musehul.

Da han var kommen over paa Sjælland, fik han fra Valdemar, der holdt Jagt paa Samsø, Brev og Bud om at begive sig did, for at de kunde raadslaa om vigtige Sager Riget angaaende. Efter at han dér tillige med Sune og Esbern tilbørligt havde drøftet de Sager, Kongen forelagde dem, fortalte han omsider om Oprøret i Skaane og betænkte sig saaledes ikke paa selv at være den første, der bragte ham Tidende om de Uroligheder, han havde været udsat for. Kongen blev opbragt og truede med at straffe Oprørerne, men Absalon fik ham ved sine Overtalelser saaledes formildet, at han opgav dette Forsæt og opsatte sin Hævn, til han fik talt med Skaaningernes Høvdinge, som han i al Venlighed lod stævne til sig, og da de var paa Vejen til ham over til Fyn, undlod Absalon ikke at behandle dem med al mulig Forekommenhed. Da de imidlertid opfordrede ham til at bede Kongen om at afskedige Saxe, Aage, Sune og Esbern, der ikke havde hjemme i Skaane, fra deres Bestillinger dér, og sagde, at Oprøret, som kun skyldtes deres overmodige Adfærd, strax vilde høre op, saa snart han satte indfødte til Styret i Steden for Udlændinge, svarede han, at de misundte Kongen hans Myndighed og vilde betage ham hans Frihed til at bortgive Lenene, til hvem han vilde. Hellere end ved saa lumsk en Begjæring at søge at berøve Kronen en Ret, den havde været i Besiddelse af i saa mange Aarhundreder, vilde han udsætte sig for Almuens Raseri. Herpaa gav Skaaningerne ham et utilbørligt overmodigt Svar og truede ham med, at saa skulde ogsaa hele Oprørets Raseri komme til at gaa ud over ham. Da Kongen spurgte dem, hvorledes han bedst kunde berolige Skaaningerne, svarede de, at naar blot han skrev et Brev til dem, hvori han med et vist Maadehold gav dem baade gode og onde Ord, vilde det være nok til at gjøre Ende paa Oprøret. Efter deres Tilskyndelse skrev Kongen da et Brev fuldt af Trusler til den skaanske Almue, hvilket ikke bidrog lidet til yderligere at puste deres Raseri op i Flammer. Bønderne blev nemlig opbragte over, at han brugte saa hvasse Ord til dem, og gav deres Harme over denne skarpe Skrivemaade Luft ved højtidelig at ophæve alle kongelige Skatter, vægre sig ved at betale Bispetiende samt give Præsterne Lov til at gifte sig. Ærkebiskoppen havde de slet ingen Brug for, erklærede de; Præsterne kunde godt besørge hele Kirketjenesten, saa de fo'r lige galent frem baade i gejstlige og verdslige Sager og føjede til den Foragt, de viste Kongemagten, ogsaa Foragt for Religionen.

Da Kongen mærkede, at han ingen Vegne kom med Trusler, besluttede han at bruge Vaabenmagt, og da Høsten var til Ende, samlede han en Mængde Skibe til at føre Krigsfolk over paa og begav sig over til Helsingborg tillige med Absalon, som han havde befalet at være blandt de sidste, der lagde til Land. En stor Del Almuesfolk, der var samlede dér i Anledning af Fiskeriet og havde opført en Mængde Hytter paa Strandbredden, blev, da de fik øje paa Absalon, saa optændte af Had til ham, at de satte Hensynet til deres Erhverv til Side og kastede Sten paa hans Skib, da det lagde ind til Land, idet de rent glemte, at den Mand, som de nu vilde fordrive fra Skaane, kunde alle Danske takke for, at de trygt kunde bo, hvor det skulde være i hele Riget. En Del af Almuen viste Kongen den store Ringeagt at forlade Tinget for at styrte ned til Stranden og være med til at modtage Ærkebiskoppen paa denne utilbørlige

Maade. O, I utaknemmelige Skaaninger, som i eders rasende Letsindighed ikke skammer jer ved at byde den, der har gjort jer saa meget godt, Skam til Tak! Henrevne af det utilbørligste Raseri søger I at holde eders Hyrde og Fader borte fra eders Land, ham, som I kan takke for, at I nu, efter saa tit at have været hjemsøgte af Sørøvernes Grusomhed, trygt kan sejle vidt og bredt, hvorhen I vil! Ham, hvis Tapperhed I skylder, at I selv i sin Tid ikke er blevne forjagne fra eders Kyster, ham formener I nu at lande paa dem! Lad dog af med saa grovelig at forsynde jer imod denne udmærkede og retsindige Mand, der har gjort sig saa fortjent af jer, og skynd jer ved Anger at gjøre godt igjen, hvad I ved eders ubillige Miskjendelse har forbrudt imod ham!

Kongen kunde nu heller ikke længer taalmodig finde sig i deres skammelige Frækhed, men blev saa forbitret, at han raabte paa Heste og Vaaben. Biskop Svend af Aarhus slog imidlertid sine Arme om ham og besvor ham ikke at fare frem med Haardhed imod Almuen - om det var Frygt eller Kjærlighed, der gjorde ham saa dristig, skal jeg lade være usagt. De varme Følelser, Kongen bestandig nærrede for Absalon. bevirkede dog, at han tog mere Hensyn til den Fare, hans Ven var stedt i, end til Bispens Bønner. Saa snart Kongen kom ned til Stranden, stillede de, der havde angrebet Skibet, sig ganske uskyldige an, gik ind i deres Hytter og lod Absalon gaa i Land. Her havde Kongen en Sammenkomst med en Del af den skaanske Adel og Absalon med en anden. De af Skaaningerne, som Kongen raadførte sig med, om hvad der var at gjøre for at dæmpe Oprøret, raadede ham til at afsætte Absalon og de andre fremmede, der var satte i Spidsen for Landets Styrelse; intet vilde hjælpe mere til at stille Almuens Raseri, end om de kom bort, sagde de, thi dette var ingenlunde rettet imod Kongen, men skyldtes udelukkende de fremmedes onde Gjerninger. De jyske Adelsmænd var af samme Mening. Man antager, at Grunden til, at de ønskede at faa Absalon af Vejen, dels var deres Had til Tienden, som nylig var bleven fastslaaet for Skaanes og Sjællands Vedkommende, dels den Frygt, de betoges af ved Tanken om Slaget ved Fodevig. Hans egne Krigsfolk var imidlertid af en hæderligere Tænkemaade og vilde ikke høre Tale om, at han skulde bort; de havde endnu saa mange Venner og Frænder og kunde stille saa mange vaabenføre Mænd, sagde de, at de nok haabede, selv uden Bistand af Kongens Krigsfolk, at være i Stand til at føre deres Herre frank og fri omkring i hele Skaane, om Almuen saa var aldrig saa fjendtlig sindet og gjorde nok saa megen Modstand. For at skaffe Almuen Fred tog Kongen imidlertid mere Hensyn til Jydernes fejge Forestillinger end til de andres mandige Tale. Han kaldte Absalon til sig i Enrum og mindede ham om, hvor enige de altid havde været, og at de aldrig havde staaet saa stivt og stridig hver paa sin Mening, at den ene jo ikke altid til sidst havde lempet sig efter den anden. Nu bad han ham om at opgive sin Beslutning om at drage videre om i Skaane og ikke anse det for en Skam at vende tilbage til Sjælland, men for en Gangs Skyld lægge mere Vægt paa, hvad der var nyttigt, end paa hvad der tog sig anseligt ud. Hertil svarede Absalon, at han heller ikke denne Gang vilde undslaa sig for at lyde Kongen, som han plejede, og følge hans Raad, skjønt han var ganske paa det rene med, at der, naar han drog bort, vilde blive sagt en Mængde skammelige Løgne om ham. Kongen takkede ham mange Gange for hans store Føjelighed og bad, om han maatte beholde hans Ryttere i sit Følge. Herover gav disse, som omfattede Absalon med den største Troskab og Kjærlighed, sig bitterlig til at græde og sagde, at det var en evig Skam og Skjændsel, at de,

ikke som Følge af egen, men af andres Fejghed, skammelig skulde svigte ham, de havde forpligtet sig til at tjene. Med stor Hjærtesorg skiltes de derfor fra Absalon og sluttede sig til Kongens Følge.

Kongen holdt nu forskjellige Tingmøder med Almuen, hvor det saa' sort nok ud, thi den mødte alle Vegne frem i fuld Rustning for saaledes tydelig at lægge for Dagen, hvad den bar i sit Skjold. Hver Dag fremkom den med nye falske Beskyldninger imod Absalon, hvilket Jyderne hemmelig roste den for, saa de lovpriste, hvad de burde have straffet med Vaaben i Haand, og ved denne skammelige Slesken bidrog de mægtig til, at Oprøret yderligere blussede op. Da Levnedsmidlerne slap op, udvalgte Kongen, inden han forlod Skaane, nogle af Almuen for at faa Stridighederne med Absalon bilagte og satte saa over til Helsingør. Her mødte Absalon omsider frem for Kongen, beviste med mangfoldige Vidnesbyrd sin Uskyldighed i det, man lagde ham til Last, og gjendrev alle de Løgne, der var blevne sagte ham paa i hans Fraværelse, med saa mange og gode Grunde, at hans Anklagere blev nødte til at tilstaa, at de havde Uret, og bede ham om Forladelse og i Steden for at anklage ham maatte ære og berømme ham. Hans Veltalenhed vakte ogsaa saa stor Beundring hos alle, at adskillige af de tilstedeværende sagde, at han havde talt som en Gud. De skaanske Sendemænd drog imidlertid bort med den Erklæring, at de maatte henskyde det hele til deres Landsmænds Afgjørelse, thi de havde ingen Ret til at indgaa paa noget Forlig uden deres Samtykke.

De skaanske Sendemænd opfordrede ærlig og redelig deres Landsmænd til at lade deres galne Oprør fare, men det vilde de ikke høre noget om, de vilde hverken betale deres Bispetiende eller i nogen Maade yde Kirken, hvad der rettelig tilkom den. For nu at straffe dem for deres skammelige og ugudelige Halsstarrighed sendte Absalon ved næste Landemode Gejstligheden et Brev, hvori han paabød, at alle Kirker i Skaane skulde lukkes. Almuen, som havde faaet Nys om dette Paabud, mødte under Landemodet fuldt væbnet frem foran St. Laurentii Kirke og holdt Ting dér. Præsterne sendte da to af deres Midte did for at kundgjøre Paabudet om, at al Messe og anden Gudstjeneste skulde høre op, saafremt Almuen vedblivende vægrede sig ved at svare Tiende. Almuen udvalgte da ligeledes to af sin Midte, som til Gjengjæld skulde undsige Gejstligheden. De lod Præsterne vide, at det var Almuen og ikke Ærkebiskoppen, der sørgede for deres Underhold; det var vitterligt, at de havde dens Godhed og Gavnildhed at takke for, at de fik, hvad de behøvede til Livets Ophold; de skulde derfor enten forrette deres Kirketjeneste eller formedelst deres Utaknemmelighed rømme af Landet, og gjorde de ingen af Delene, skulde de ikke blot have alt deres Gods forbrudt, men ogsaa lide Straf paa Liv og Lemmer. Hertil svarede Klerkerne med største Standhaftighed, at hverken Frygt for Døden eller for Fattigdom skulde afholde dem fra at efterkomme deres Ærkebisps Befaling. Denne Klerkernes fromme og gudhengivne Bestandighed bevirkede, at Almuen holdt op med at true og i Steden for begyndte at bede om, at Forbudet ikke maatte blive sat i Kraft, førend de kunde faa Absalon i Tale. Bønderne var nemlig bange for, at de skulde fremkalde en Borgerkrig, hvis de fo'r haardt frem imod Præsterne, der ikke var af ringere Herkomst end de selv. Der var nemlig ganske vist en Del fremmede blandt den skaanske Gejstlighed, men de indfødte var Gjenstand for langt større Agtelse og Ærbødighed. Det blev da ogsaa vedtaget af begge Parter, at der skulde sendes Bud til Absalon med Begjæring om Udsættelse af den lovlige Straf, hvilket han villig tilstod dem, thi han var mere

tilbøjelig til at fare frem med Mildhed end med Strængthed. Landemodet takkede han mange Gange for den Standhaftighed, det havde lagt for Dagen. Saa lidet ænsede Almuen imidlertid den Godhed, han viste den, at den aabenlyst vedblev med at plyndre baade Kongens og Ærkebiskoppens Drabanters Huse.

Da det lakkede ad Fastetiden, drog Kongen over til Skaane ved Helsingborg, og denne Gang havde han kun sine sjællandske Krigsfolk med; Jyderne og Fynboerne lod han blive tilbage, fordi det ærgrede ham. at de forrige Gang havde pustet til Ilden. Absalon begav sig skyndsomst til Lund for som Ærkebiskop at indvie Salvingsolien, og efter at have tilbragt nogle Dage dér sammen med Kongen begav han sig ud paa Landet i Nærheden af Byen. Da det rygtedes, lod Nørreskaaningerne og Hallænderne, som de har for Skik, Budstikken gaa rundt, opbød til Krig under Paaskud af, at det gjaldt om at værne om deres Frihed, og fik paa den Maade samlet en hel Hær, der var saa rasende, at den hastede efter at komme til at slaas med Kongen og bildte sig ind, at det ingen Sag var at give sig i Kast med hele Rigets Styrke. Kongen, som kom fra den søndre Del af Landet, mødte Bondehæren ved Dysieaabro, og da Absalon bad ham om hellere at bruge Knipler end Vaaben imod dem, svarede han, at han sloges med Mænd og ikke med Hunde. Det var altsaa ikke Vrede eller Hidsighed, der drev ham, men hans store Klogskab fik ham til at fare frem med en Grumhed, han ellers afskyede, til foreløbig at aflægge sin medfødte Mildhed og give sig Skin af at være grusom for at kue den overmodige Almue og indjage andre Skræk for at indlade sig paa saadanne dumdristige Foretagender. Slaget stod paa Broen, som begge Hære søgte at komme først over. Kampens Udfald var længe tvivlsomt, thi Bønderne sloges med stor Tapperhed, men omsider kom Absalons Ryttere over et Vadested, Bønderne ikke kjendte, og saa var Sejren strax vunden. Mange af Bønderne maatte bide i Græsset, idet de omkom i Floden, medens de søgte at fly for Sværdet. De, der slap derfra med Livet, flygtede. Saaledes kom Guds Straffedom over denne ugudelige Hob, og den maatte bøde for sit gudsforgaaende Raseri.

Da Kongen var vendt tilbage til Lund, fik han at vide, at Almuen i den østlige Del af Landet ogsaa havde grebet til Vaaben og rykkede frem imod ham, saa strax efter at have overvundet én Hær maatte han belave sig paa at tage imod en anden. Han fandt det raadeligst at angribe den, førend den var bleven fuldstændig samlet, men blev en Stund holdt tilbage af Lundeboerne, der som Løn for deres Tjeneste krævede Nedsættelse i Skatterne. Da de havde opnaaet det, fulgte de ikke Kongen længer end ud paa Bymarken, saa vægrede de sig ved at drage videre under Paaskud af, at de maatte forsvare Byen; det var Grunden til, at Kongen kom senere i Lag med Fjenderne. Disse havde fuldt rustede lejret sig ved Getingebro, hvor de taabelige Mennesker havde sanket mægtige Dynger af Sten for at spærre Broen. Kongen gik over Aaen gennem en Vejle og besluttede at slaa til, men Bondehæren var saa forskrækket, ikke saa meget over, at Kongens Hær var nær, som over det svare Nederlag, deres Stalbrødre nylig havde lidt, at de sendte Bud til ham og bad ham om at gaa tilbage til Broen, imod at de lovede at nedlægge deres Vaaben. Det var især Absalons Maadehold, der formildede Kongens Sind, idet han foreholdt ham, at man burde undgaa at slaa alt for mange Bønder ihjel. Da Kongen var vendt tilbage til Broen, kom Hovedmændene for Oprøret, faldt ham ydmygt bedende til Fode med oprakte Hænder og lovede ivrigt, at de i alle Maader vilde

være ham hørige og lydige, og da man ikke stolede paa deres Løfter, bekræftede de dem med Ed. Da Bondehæren havde opløst sig, vendte Kongen tilbage til Lund.

Derpaa drog han rundt i hele Skaane og tog imod Gisler af Almuen; den gik villig ind paa alt, kun Tienden vægrede den sig haardnakket ved at betale, og intet laa derfor Kongen mere paa Sinde end at faa Absalon til at give Afkald paa den; han burde vogte sig vel, sagde han, for at det ikke skulde gaa ham som i sin Tid Kong Knud i Odense, da han søgte at indføre Tienden. Absalon ansaa det imidlertid baade for uhæderligt og ugudeligt at gjøre Skaar i Kirkens Rettigheder og vægrede sig standhaftig derved. Selv om Kongen holdt med Almuen, sagde han, skulde det ikke afholde ham fra at blive ved at kræve den for den Tiende, det var dens Skyldighed at udrede, uden at opfordre nogen til at dele den Fare med ham, som han udsatte sig for derved. Det sikreste for Kongen var derfor at tie stille, for at han ikke ved at støtte Kirken skulde paadrage sig Almuens Had. Kongen ærede i sit Hjærte Absalons lige saa retfærdige som modige Standhaftighed, og da han mærkede, at han ikke vilde opgive Tienden, bad han ham om at vente med at inddrive den, saa kunde man maaske senere opnaa med Lempe, hvad man ikke kunde tiltvinge sig med Vaabenmagt. Denne hans Anmodning gik Absalon ind paa, men han erklærede derhos, at han ikke vilde gjøre Brug af de Indtægter, der tidligere havde været tillagt Bisperne i Steden for Tienden, for at det ikke skulde faa Udseende af, at han gav Afkald paa sin lovlige Ret til denne. Det Maadehold, Absalon lagde for Dagen ved at give dette Løfte, gjorde Ende paa Oprøret.

Efter at dette havde tildraget sig, lagde Kejseren sin Snedighed for Dagen ved den Maade, hvorpaa han førte sin Krig med Hertug Henrik af Sachsen, thi han haabede ikke mindre at faa Bugt med ham ved List end ved Vaabenmagt. Især aabenbarede han sin Underfundighed over for Valdemar, som han sikkert troede vilde hjælpe Hertugen. Han skikkede nemlig Sendemænd til Kongen og begjærede en af hans Døtre til Ægte for hver af sine to Sønner, af hvilke den ene skulde være hans Efterfølger paa Kejsertronen og den anden var Hertug i Schwaben. Det gjorde han nu i Virkeligheden ikke, fordi han for Alvor søgte Hustruer til sine Sønner, men for at berøve sin Fjende den store Hjælp, han kunde have af saadan en Ven. Jeg ved ikke, om han herved viste størst Underfundighed eller Uforskammethed, eftersom han ikke undsaa sig ved uden at mene noget med det at bejle til den Mands Svogerskab, som han tidligere havde hildet i sin Lumskheds Garn og narret til at blive sin Lensmand. Kongens Raadgivere forstod da ogsaa strax, at der stak Svig under, og sagde, at hans Bejlen ikke skrev sig fra, at han gjerne vilde have sine Sønner gifte med hans Døtre, men fra Had til Henrik, men skjønt de havde opfattet hans Underfundighed ganske rigtig, gik Dronningens Mening af med Sejren; hun mente nemlig, at det var en stor Ære at komme i Svogerskab med Kejseren. Da Kongen spurgte, hvor meget han forlangte i Medgift, sagde de, at det vidste de ikke, og henskjød det til Kejserens Afgjørelse. Denne skikkede saa Brev og bad Kongen om at begive sig til Lybæk, saa kunde de dér i Ro og Mag aftale alt fornødent, og den Amnoding efterkom Kongen.

Imidlertid anspændte Kejseren alle Rigets Kræfter for at gjøre det af med Henrik, og den ene By efter den anden faldt fra Hertugen og overgav sig til Kejseren, ikke saa meget af Kjærlighed til denne som af Had til Hertugen, thi Henrik var som Følge af den Medgang, han

saa længe havde haft, bleven overmodig og tænkte, at intet kunde styrte ham ned fra den Lykkens Tinde, han var naaet op til, hvorfor han herskede med uhørt Grumhed over dem, der havde maattet bøje Nakken under hans Aag, plagede dem med sit utaaelig barske Væsen og behandlede ikke sine Undersaatter bedre end sine Fjender. Da hans Magt nu var bleven i høj Grad svækket, ikke som Følge af Krig eller Nederlag, men fordi hans Krigsfolk sveg ham og faldt fra ham, saa at det eneste, han havde at sætte sit Haab til, var den Hjælp han ventede at faa af Holstenerne, forlod han over Hals og Hoved Lybæk, hvor han ikke troede sig sikker, og løb med sine Skibe ind i Stormarn, der var det sidste Tilflugtssted, han havde at ty til. Fyrsten dér, Adolf hed han, havde han fra Barnsben af opfostret med stor Kjærlighed; baade Naturen og Lykken havde været ham god, og Henrik havde drevet sin Godhed imod ham saa vidt, at han selv havde slaaet ham til Ridder. Nu lønnede han ham saa skammelig for alt det gode, han havde gjort ham i hans Opvæxt, at han blev den første af alle hans Lensmænd, der skjændig forraadte ham. Kejseren sendte nu nogle Skibe, med hvilke han agtede at gaa over Elben, og som var bemandede med Bueskytter og Slyngekastere, ned ad Floden. Henrik var paa sin Side lige saa ivrig til at samle en Flaade, som han bemandede med en udsøgt Krigerskare, for at formene Kejseren Overgangen, men da Hertugens Folk saa', hvor talrige de fjendtlige Skibe var, blev de saa forskrækkede for Overmagten, at de opgav deres Forehavende og tog Flugten, saa at Kejseren uhindret kunde sætte over Floden. Han begyndte at belejre Lybæk, men da han var meget bange for Brødrene Bugislav og Kazimars Stridskræfter, skikkede han Sendemænd til dem, og lovede dem begge at forøge baade deres Magt og Anseelse, idet han vilde gjøre dem til Hertuger i deres Lande, som de hidtil havde hersket over, uden at nogen ret vidste Besked derom, og uden at have nogen Ærestitel. Henrik havde saa tit krænket dem, at de blev glade over Kejsereus Løfte, thi det gik ikke op for dem, at han under Skin af at vise dem en Velgjerning vilde lægge et skammeligt Trældomsaa g paa dem.

Imidlertid begav Valdemar sig til Lybæk med en Flaade, som var mere statelig end stærkt udrustet. De tyske Riddere kom ham i Møde og takkede ham overmaade mange Gange, fordi han var kommen, og bad ham om at sejle saa langt op ad Floden, som han kunde, for at han og Kejseren kunde have saa meget kortere til hinanden. Det gjorde han, og da Sendemændene Dagen efter spurgte ham, om han ønskede, at Kejseren skulde komme ham i Møde paa Halvvejen, svarede han, at han foretrak at begive sig til hans Lejr, da han holdt det for overflødigt, at det romerske Riges Kejser skulde have nogen Ulejlighed for saa ringe en Tings Skyld. Kejseren lagde ikke mindre Snildhed for Dagen ved den Maade, hvorpaa han tog imod Valdemar, end denne havde vist Beskedenhed ved at begive sig til ham. Efter først paa den mest høviske Maade at have hædret ham ved at omfavne og kysse ham greb han nemlig strax hans højre Haand, aflagde sin Kaabe og førte ham midt igjennem Lejren, idet han som en Herold raabte, at alle skulde gjøre Plads for ham. Da Teltet var styrtet sammen som Følge af den Trængsel, der opstod, fordi alle vilde se Kongen, førte han ham strax bort fra det, ud paa aaben Mark, og for at forebygge Trængsel holdt han sit Septer udstrakt og raabte saa højt, han kunde, at alle skulde sætte sig, hvor de stod. Valdemar, hvem det var om at gjøre at vise sig lige saa beskeden, som det var Kejseren magtpaaliggende at gjøre Stads af ham, svarede imidlertid, at han nok vilde vente med at sætte sig, til han fik sin egen Stol, thi han

vilde ikke ved strax at sætte sig efter hans Opfordring give det Udseende af, at han anmassede sig en Æresplads paa Kejsertronen. De fornemme Herrer satte sig, ikke efter Rang og Stand, men som det bedst kunde føje sig i den voldsomme Trængsel, saa det blev Tilfældet og ikke deres Værdighed, der kom til at raade for, hvor de fik Sæde. Man hørte Tyskerne udtale deres Beundring over Kongens Skabning og Væxt; de var saa begjærlige efter at faa ham at se, at, da de ikke kunde komme til, naar de sad ned, kravlede den ene op paa Skuldrene af den anden og strakte Halsen frem for rigtig at tage ham i øjesyn. Det var en Konge, det var en Herre, det var en Mand, der var værdig til at være Kejser, sagde de; Kejseren var en Smaakonge, en Pusling at se til ved Siden af ham. Saa meget Væsen gjorde disse fremmede af Kongens herlige Legemsskabning. Troligvis har Kejseren ladet, som om han ikke tog sine Hirdmænd deres Ord ilde op, for at det ikke skulde se ud, som han blev stødt over den Ros, der blev Kongen til Del. Efter at alle længe havde beundret ham, rejste Kejseren sig og bød nogle faa andre gjøre ligesaa, hvorpaa han førte Kongen hen til det nærmeste Telt med samme Høviskhed, som han havde modtaget ham med, strax da han kom. Dér satte han alle alvorlige Forretninger til Side og talte en Stund venlig og muntert med ham, og da det led ad Aften, lod han Kongen følge hjem af alle de tyske Ungersvende, efter at de havde truffet Aftale om, at de skulde mødes næste Dag i Skoven tæt ved Havnen for at tales ved i Ro og Mag. Sine Sønner havde han imidlertid paalagt at begive sig om Bord paa Kongens Skib og blive dér, tilsyneladende fordi det morede dem, men i Virkeligheden fordi det var ham om at gjøre ved at lade sine egne Børn omgaas ham paa saa venskabelig en Fod at vise ham, hvor stor Pris han satte paa, at han var kommen.

Da de mødtes paa det aftalte Sted, begyndte Kejseren at tale om sine Sønners Giftermaal og forlangte tredive Tusind Mark i Medgift med den ældste af Valdemars Døtre og otte Tusind Mark med den yngste. Det fandt de danske Stormænd nu strax mistænkeligt og mente, at der stak Svig bag dette Forlangende, eftersom ingen af de to Jomfruer endnu var i giftefærdig Alder, og Valdemar, som mente, at den største af de nævnte Summer var mere, end han kunde overkomme, indskrænkede sig til at love at udrede den mindste i Tillid til Kongen af Ungarn, som han var nær i Slægt med. Denne Overenskornst blev besvoret, og Trolovelsen stadfæstet med begge Parters Ed. Da det var besørget, vendte Kongen tilbage til sine Skibe og Kejseren til sin Lejr.

Strax efter tog Kejseren imod nogle Sendemænd, Venderne havde skicket til ham; de turde nemlig ikke sejle ind til ham af Frygt for Kongens Flaade. Ved Dag gry begav han sig med et lidet Følge i en af Kongens Baade ud til Valdemars Skib, hvor han kom ganske uventet. Da Kongen sammenkaldte sine Høvdinger, for at de skulde være til Stede ved Samtalen, vilde Kejseren ikke have, at Jarimar, Fyrsten af Rygen, ogsaa blev tilkaldt; han vidste nemlig, at han var Danskerne fuldstændig tro, og havde for Resten Dagen i Forvejen gjort en hel Del Stads af ham og oven i Kjøbet kaldt ham Konge. Han havde noget at meddele Kongen under fire øjne, sagde han, thi som Følge af det tilkommende Svogerskab betragtede han ham ikke blot som sin Ven, men som sin halve Sjæl. For at svække Henrik havde han lokket Venderne med Løfter, som det ingenlunde var hans Agt at holde, naar han først havde faaet Bugt med ham; han huskede nemlig godt, at han i sin Tid havde lovet ham at underlægge ham Venden. Han bad ham nu finde sig i, at han for Tiden tiltog sig Overhøjheden over Venden og gav de to

Brødre, hver i sin Landsdel, en Titel, som de ikke vilde komme til at beholde nær saa længe, som den lød anselig, thi saa snart han havde overvundet Henrik, vilde han underlægge Kongen Venden. Da Kongen havde givet sit Minde hertil og Dagen efter indfandt sig paa Herredagen, overrakte Kejseren højtidelig Bugislav og Kazimar hver sit Banner og gav dem Titlen de Venders Hertug, saa at de solgte deres Fædrelands gamle nedarvede Frihed for tomme og intetsigende Ærestitler. Havde de vidst, hvilket Aag der blev lagt paa dem, da de tog imod den usle Klud, vilde de have foretrukket Døden for saadan en Velgjerning eller vilde hellere have henlevet alle deres Dage uden kongelig Værdighed, Nu havde de under et Skin af Ære paadraget sig den forsmædeligste Vanære og hjembragte til deres Fædreland et Trældomsaag, der var udpyntet med nogle falske Værdighedstegn.

Ved samme Lejlighed fik en højbaaren Thyriinger ved Navn Siegfried, som Kejseren lagde et godt Ord ind for, Løfte paa en af Kongens Døtre; han fulgte saa med Kongen paa hans Skib til Slesvig, hvor Brylluppet blev fejret med stor Højtidelighed.

Imidlertid havde Venderne, da den Skanse, de havde opført ved Swinemünde, ved Vintertid var bleven revet bort af Havet, i Løbet af Vinteren samlet Bygningsæmner og opførte i Begyndelsen af Foraaret to andre samme Steds, idet de holdt for, at de vilde være uovervindelige, naar Peenefloden beskyttedes af Byen Volgast og Swinemünde af disse to Fæstningsværker. Dette fik Kongen lovlig sent Nys om, og han samlede da strax Krigsfolk og lagde ind i Grønsund for at hindre dem i Arbejdet, men her fik han at vide af Rygboerne, at Skanserne allerede var færdige og fuldt bemandede. Han mistvivlede om at kunne tage dem, især fordi der ingen Havne var i Nærheden, og han kaldte da sin Søn Knud, Absalon og Sune til sig og sagde, at da han skjønnede, at det vilde falde ham svært at tage de Skanser, vilde han hellere lade andre prøve derpaa end selv gjøre det, for at han ikke, dersom det ikke gik efter ønske, skulde sætte den Hæder til, han havde vundet ved sine tidligere Bedrifter. Han paalagde derfor Knud og Absalon at drage over og belejre dem; det vilde bringe mindre Skam over Landet, hvis det mislykkedes for dem end for ham, sagde han, og lykkedes det, vilde han ikke have mindre Ære deraf, end om han selv havde vundet den Sejr. Absalon lovede, at han vilde stille sig i Spidsen for Skaaningerne og Sjællandsfarerne, men Jyderne vilde han ikke have Anførselen over, thi han vidste paa Forhaand, at de vilde lade haant om at lystre ikke blot ham, men ogsaa Knud formedelst hans Ungdom, og det viste sig da ogsaa, at det havde han Ret i. Kongen blev vred over det Svar og sagde, at saa vilde han selv tage af Sted til Trods for, at han var ilde tilpas, og han blev da ogsaa saa bekymret, at han blev syg og maatte lægge sig til Sengs, saa forpint var han paa den ene Side af Begjærlighed efter at faa de Skanser tagne og paa den anden Side af Tvivl om, at det vilde lykkes. Om Morgenen gik Høvidsmændene til ham og bad ham om at skaane sig, de skulde nok udføre hans Befaling, skjönt han ikke selv var med, sagde de, og med Nød og næppe gik han ind paa at tage til Vordingborg efter at have overdraget Krigens Ledelse til sin Søn og Ærkebispen. De maatte blive liggende længe i Havnen paa Grund af en voldsom Storm, og hele Strandbredden over hørte man da de oprørske Jyder raabe op om, at de ingen Levnedsmidler havde, og at de ikke vilde med paa det Krigstog. Biskop Orm af Ribe, der nød stor Anseelse, ikke blot paa Grund af sin høje gejstlige Værdighed, men ogsaa for sine sjældne Talegaver, kunde ingen Vegne komme over for dem med sin Veltalenhed, og han mente da omsider, at naar Ord ikke hjalp,

maatte man bruge Magt, og lod en af Oprørerne, der blev ved med at skrigge op uden for hans Telt, gribe og binde, men det havde kun til Følge, at de andre skreg endnu værre op, og at Mytteriet blev endnu stærkere. Høvdingerne blev nu bange for, at Folkene skulde drage bort uden i mindste Maade at ænse Kongens Befaling, og de holdt derfor Raad og tog den Beslutning, at han af sig selv burde opgive dette Tog, idet de holdt for, at det var bedre ved tilsyneladende godvillig at give dem Lov til at drage hjem at forebygge, at de dumdristig rømmede, saa at det mere fik Udseende af at ske med Kongens Samtykke end af, at de trodsede deres Vilje igjennem. Dersom de i Steden for at gjøre det med Kongens Minde drog bort paa egen Haand, kunde det nemlig gaa ham, som det gik Hellig Knud, da han vilde straffe sine Folk, fordi de havde opløst Flaaden, og hvis Valdemar døde af sin Sygdom - Feber havde han allerede -, kunde Følgen let blive, at Knud ikke blev hans Efterfølger. Knud fulgte deres Raad, samlede Flaaden og gav Mandskabet Lov til at drage hjem, saa det fik Udseende af, at han viste det en Velvilje ved at tilstaa det, hvad han ikke kunde nægte det, saa frækt som det gjorde Krav derpaa.

Efter saaledes af Frygt for en Opstand at være bleven nødt til at opgive dette Krigstog sejlede Knud tillige med Absalon, Esbern og Sune til Vordingborg for der at oppebie Udfaldet af sin Faders Sygdom. Da Valdemar igjennem det aabne Vindue i sit Sovekammer saa' Skibene komme tilbage, blev han højlig forundret, og baade hans Græmmelse og hans Sygdom øgedes som Følge deraf. Han gjorde sig imidlertid al mulig Umage for at skjule begge Dele og modtog sin Søn, da han indfandt sig hos ham tillige med sine Raadgivere, med et saa fornøjet Ansigt, at de troede, at Sygdommen næsten var overstaaet; han sagde ogsaa selv, at han saa godt som ingen Smerte følte, og opbød al sin Sjælskraft for at skjule, hvor meget han led. Han glemte imidlertid ikke at skrifte sine Synder for Absalon, idet han holdt for, at man ikke burde vente med at omvende sig til sin Dødsstund, thi hvornaar den kom, vidste man aldrig med Sikkerhed, og den Anger kom for sent og var til ingen Nytte, sagde han, som man af Ulyst til at forbedre sig og af Begjærlighed efter at fremture i Synd opsatte til det sidste øjeblik. Derhos bestemte han, at Hælvten af hans Fædrene arv med Undtagelse af, hvad der hørte under Kronen, skulde tilfalde Klostrene. Alle nærede imidlertid godt Haab om, at han vilde komme sig, med Undtagelse af Sune, som, hvad enten han nu har haft en Drøm eller paa anden Maade faaet en Indskydelse, forudsagde, at denne Feber vilde blive Kongens Død, og opfordrede de andre til at være betænkte paa, hvad der bedst kunde tjene Sønnens Tarv, naar Faderen døde, thi naar det skete, vilde der blive saa stor Sorg, at ingen vilde kunne have Tanker for andet. Imidlertid kom en Abbed ved Navn Hans over fra Skaane, hvorfra han var bleven hentet, fordi man havde stor Tro til den Hjælp, han kunde yde, skjønt han ikke var nær saa kyndig i Lægekunsten, som han gav sig ud for. Efter løselig at have undersøgt Sygdommen lovede han paa det bestemteste, hvad han imidlertid ingenlunde var Mand for at holde, at han nok skulde skaffe Kongen hans Helsen igjen. Han tilberedte en Spise, som han kom nogle Lægemedler i og gav Kongen ind, og jog saa alle ud af Sovekammeret og bød ham lægge sig til at sove. Da de lidt efter kom ind til ham, fandt de ham helt maalløs og badet i Sved over hele Kroppen, og Abbeden bød dem da dække ham omhyggelig til og sagde, at det var en god og sund Sved, men gid Sunes Spaadom havde vist sig lige saa falsk, som hvad

denne Læge i Tillid til sin Kunst forkyndte, thi Kongen døde, saa deraf kan man se, hvor lidt man kan stole paa Lægerne.

Da Kongens Raadgivere om Morgenen kom ind i Sovekammeret, fandt de ham død, men han saa' ud, som om han endnu var i Live, hans Ansigt var ganske som ellers, hverken fortrukket eller stivnet, og hans Kinder var saa røde som et levende Menneskes; varm var han ogsaa endnu over hele Kroppen, saa det var ikke let at afgjøre, om han virkelig var død. Omsider blev han imidlertid bleg, og der var ingen Tvivl længer om, at Døden var indtraadt, og hans Lig blev da lagt paa en Baare og ført til Ringsted for at jordfæstes dér, thi denne By stod i stor Anseelse ikke blot paa Grund af sin Ælde, men ogsaa fordi hans Fader laa begravet der. Kvinderne gik Liget i Møde med udslagne Haar og sagde under Graad og Klage, at nu skulde de igjen til at bære det gamle Trældomsaa, thi nu var han død, som havde udløst Landsens Folk af Fangenskab, friet Landet for Frygt for Sørøverne og gjort dem, der boede ved Havet, lige saa trygge for Overfald af Røvere som dem, der boede inde i Landet. Bønderne forlod ogsaa deres Arbejde, saa snart de fik øje paa Ligtoget, og opfyldte Markerne med Graad og Klage, og det var dem en Glæde at vise deres Konge den sidste Ære ved at tage Ligbaaren paa deres Skuldre, medens de jamrede over, at Fædrelandet vilde gaa til Grunde nu, da Kongen var død, og at de selv kun havde Døden eller det, som var endnu bedrøveligere, i Vente. Da Absalon skulde læse Sjælemesse over ham, kunde han, medens han fremsagde de højtidelige Ord, ikke bekæmpe sin Smerte eller hindre, at hans Taarer randt ned over Alterét, ja han havde knapt saa megen Magt over Haand og Mund, at han kunde fuldføre Gudstjenesten; han blev saa sorigfuld, at han pludselig blev overfalden af en svar og farlig Sygdom, saa at det var nær ved, at han havde opgivet Aanden samtidig med, at han sluttede Messen. Man skulde have anset det for utroligt, at en Helt som han kunde blive i den Grad betagen af Sorg, naar det ikke havde været vitterligt for alle, hvor stor Kjærlighed han bar til Valdemar. Men skjønt Skæbnen slukkede det ene af Fædrelandets Lys, sparede den dog det andet, for at Danmark ikke skulde savne en Mand, der kunde føre det an til at underlægge sig Venden og vedblive at værges det danske Folk, der under saa store Konger var naaet frem til saa stor Ære og Anseelse. Absalons Taarer, der randt ned over Alteret, medens han bad, var ikke noget ringe Vidnesbyrd om, hvor højt han elskede sin Konge, og jeg tror ogsaa, at Røgelsen, der var vædet af dem, har duftet sødt for Gud.

Brand og Bjarre,
Brodd, Hjarrande,
Tand og Tyrving,
to Haddinger,
Hjørvard, Hjarvard,
Hrane, Angantyr.